

Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія

ПРАВОВА НАУКА І ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

**Матеріали
XIV Міжнародної науково-практичної конференції
(19-20 травня 2023 року)**

Суми – 2023

УДК 34
ББК 67
Р66

*Рекомендовано до друку вченою радою Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ,
протокол № 5 від 17 травня 2023 року*

Редакційна колегія:

Лукаш С. С., доктор юридичних наук, професор (голова
редколегії);

Василенко В. А., кандидат філологічних наук, доцент;

Дуравкіна Н. І., кандидат юридичних наук, доцент;

Лук'янихіна О. А., кандидат економічних наук, доцент;

Панасюк О. В., доктор юридичних наук, доцент

Р66 Правова наука і державотворення в Україні в контексті
інтеграційних процесів: матеріали XIV Міжнародної науково-
практичної конференції (19-20 травня 2023 року,
м. Суми) / Сумська філія Харківського національного
університету внутрішніх справ. Суми: СФ ХНУВС, 2023. 373 с.

Збірник містить тези доповідей учасників XIV Міжнародної науково-
практичної конференції «Правова наука і державотворення в Україні в
контексті правової інтеграції» з проблем юриспруденції, економіки,
філософії, історії, психології, лінгвістики, освіти, євроінтеграції на шляху
сучасного державотворення в Україні. Матеріали викладені в авторській
редакції з незначними коректорськими правками. Відповідальність за
точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

УДК 34
ББК 67

*Електронна копія збірника безоплатно
розміщується у відкритому доступі на сайті Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
(<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Наукова діяльність», сторінка
«Матеріали науково-практичних конференцій»),
а також у репозитарії ХНУВС (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>)*

© СФ ХНУВС, 2023

УДК 140:316.3:316.422.44:008

Тетяна Олександрівна ПОНОМАРЕНКО,

завідувач науково-видавничого відділу комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, кандидат філософських наук

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8595-8044>

ВИКЛИКИ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕРЕЖЕВОЇ ПАРАДИГМИ (ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ)

Сучасність характеризується нелінійністю, високою ризикогенністю, технологізацією всіх сфер онтологічної складової суспільства, а також тенденціями глобалізації, інтеграції та модернізації. Науковий інтерес до теорії комунікації визначений тим зрушенням, що спричинене загальною зміною місця й ролі комунікації та інформаційно-комунікативних технологій у різних суспільних сферах, інтенсивним розвитком засобів комунікації. У зв'язку з цим виникає потреба в окресленні контурів сучасного світу та взаємодії людства, адже все більше уваги звертається на комунікативні стратегії сучасності та мережеву взаємодію, постає питання про становлення нової парадигми інтерпретації та організації соціуму.

Теоретичне осмислення сутнісних, аксіологічних та соціально-філософських аспектів динаміки розвитку соціальних та мережевих комунікацій, проблеми розвитку сучасного суспільства, його трансформації до стану інформаційно-мережевого, знайшло своє відтворення у працях науковців, серед яких варто відзначити наступних: О. Бард, Д. Белл, М. Вебер, Ж. Дельоз, Ф. Гваттарі, Дж. Гэлбрейт, О. Жукова, Я. Зодерквіст, В. Зуєв, В. Іноземцев, М. Кастельс, Ч. Кулі, В. Лук'янець, А. Лещенко, Т. Лукман, Н. Луман, Н. Моїсєєв, Н. Островська, В. Патрушев, Т. Ревенко, А. Тоффлер, А. Турен, Ф. Фукуяма, О. Фунагіна, О. Холод, Ф. Шарков та ін.

Інформаційно-мережева парадигма впливає на зміну світоглядних орієнтирів сучасного постіндустріального соціуму, трансформацію соціальної дійсності, сприяє розвитку всіх сфер суспільства, посилюючи їх синергію. Конттури парадигми, яка формується на даному етапі розвитку наукового знання, проглядаються у зближенні природничих і соціально-гуманітарних наук, їх методологічному взаємозбагаченні, а також у прогресі індустрії високих наукомістких технологій [3]. В сучасних умовах глобалізації, конвергенції як наукомістких технологій, так і усіх сфер суспільства, необхідності сталого розвитку, інформаційно-мережева парадигма набуває нового значення. Так, праксеологічний аспект означеної парадигми, як концептуально-когнітивного засобу інтерпретації та організації соціальної дійсності інформаційної ери, проявляється в активному залученні більшості суспільства до мережевої взаємодії, використанні ресурсів мережі Інтернет, формуванні мережевих спільнот тощо. В сучасному світі, в якому присутня інформаційна криза, надлишок інформації, її фейковість та низькосортність, простір мас-медіа починає заповнятися праксеологічним втіленням Ні-Нуме технологій,

покликаних маніпулювати індивідуальною та масовою свідомістю.

Актуалізації набувають поняття інформаційної та кібернетичної безпеки країн, зокрема і України. В. Панченко [1, с. 23], досліджуючи ці поняття, зазначає, що «поняття «кібернетична безпека» слід уживати для позначення безпеки об'єктів, пов'язаних із комп'ютерними технологіями, насамперед цифровими мережами (такими, що забезпечують зв'язок між обчислювальними пристроями – комп'ютерами, смартфонами, комунікаторами тощо). Поняття «інформаційна безпека» доцільно використовувати щодо безпеки об'єктів, які стосуються інформаційних технологій у більш широкому розумінні, зокрема комунікативних та комп'ютерних. Таким чином, кібернетична безпека є складовою безпеки інформаційної». Питання інформаційної безпеки зачіпають як конкретну людину, так і мікро- та макросоціальні групи, а, отже, і суспільство в цілому. Зміни в житті людини завдяки входженню до штучно створеного середовища інформаційно-комунікативних технологій, зачіпають всі сторони її взаємодії як з природою, так і з суспільством, а саме свідомість та світогляд, працю і освіту, сім'ю та міжособистісні стосунки, виробництво, економіку тощо. Так, на думку О. Петрової, допомогти зрозуміти необхідність оптимізації взаємовідносин людини із мінливим інформаційним середовищем і обрати механізми вказаної оптимізації може така наука як інформаційна екологія [2], в межах якої інформаційне середовище розглядається як антропоєкосистема, що корелює з таким поняттям як умвельт як середовище існування людини, про що неодноразово згадувалося в наших дослідженнях, а також таких видатних вчених сучасності, як В. Буданов та О. Князева.

Говорячи про сучасний світ, також постає проблема національної безпеки країн у зв'язку зі збільшенням хакерських атак на сайти і сервери міністерств, провідних організацій; поширення на теренах мережі Інтернет певного роду контенту та інформації тощо. В умовах значної кількості геополітичних питань, гібридних війн, світових глобалізаційних процесів набуває значення мережа Інтернет, яка, з одного боку, дозволяє отримати миттєво потрібну інформацію, розгортати благодійну та волонтерську діяльність, але, з іншого боку, велика кількість фейкової інформації призводить до викривлення сприйняття реальності та формування хибної думки.

Таким чином, інформаційно-мережева парадигма сприяє визначенню вектора розвитку цивілізації, поясненню більшості суспільних процесів та організації сучасного суспільства, в той час як її праксеологічний аспект розкриває вплив інформаційних мереж на всі сфери життєдіяльності людини, формування індивідуальної і масової свідомості, процеси ідентифікації та індивідуалізації тощо. Світ змінюється, збільшується його ризикогенність, а, отже, і парадигма ставить перед собою нові завдання з осмислення і вирішення поставлених перед нею питань.

Список бібліографічних посилань:

1. Панченко В. М. Співвідношення понять: інформаційна та кібернетична безпека. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2013. № 2(12). С. 20–23.
2. Петрова Е. В. Информационная среда и ее воздействие на человека:

проблемы экологии человека в информационном обществе. *Философские науки*. 2017. № 5. С. 98–114.

3. Пономаренко Т. О. Філософський аналіз значення інформаційно-мережевої парадигми в осмисленні суспільства ризику на шляху до стійкої форми його розвитку. *Філософія науки: традиції та інновації: наук. журнал.*/ відп. ред. В. О. Цикін. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. № 2 (18). С. 25–32.